Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu

Transparentnost organizací občanské společnosti

Ing. Pavel Bachmann, Ph.D.
katedra managementu

Proč transparentnost OOS?

– organizace jsou v maximální míře odloučeny od státu, stát se do jejich činnosti nevměšuje (a ani by příliš neměl vměšovat)

– organizace mají morální povinnost o sobě informovat, protože jsou závislé na financování vnějšími subjekty

– podobné výzkumy mapující dobrovolné zveřejňování informací dosud spíše neexistují

Realizace výběru

– 2400 organizací OS (2000 o.s., 100 o.p.s., 100 nadací, 100 nadačních fondů, 100 účelových zařízení církve)

– náhodný výběr z ucelených seznamů, zkoumané organizace vybrány prostřednictvím generátoru náhodných čísel (u o.s. celé stránky abecedně seřazených organizací, u ostatních přímo organizace)

Metoda sběru dat

– obsahová analýza webových stránek

– mohla tak být zkoumána dobrovolná a vědomá seberegulace

– informace jsou snadno ověřitelné

– na realizaci sběru se podílel autor společně se třemi kódovači

Získávané informace a dokumenty

a) Dostupnost a aktuálnost webů
b) Vymezení účelu existence (poslání, vize)
c) Základní informace (stanovy, statutární zástupce, správní rada, kontrolní orgán, výroční zpráva)
d) Informace o dárcovství a hospodaření (uvedení jmen dárců, účetní výkazy, transparentní účet, % nákladů na správu)

Občanská sdružení (N=2000)

- vlastní web má necelá čtvrtina o.s. (498; 24,9 %)

Z organizací, které mají webové stránky:

- necelých 25 % organizací stránky neaktualizuje
- poslání uvádí necelá třetina organizací, vizi 5 %, a to spíše v dokumentech, než přímo na domovské stránce
- z dokumentů jsou nejčastěji k dispozici stanovy, (cca 25 %) , dále výroční zprávu (méně než 10 %),
- přibližně polovina organizací uvádí jména statutárních zástupců a zaměstnanců
- 30 % organizací neuvádí kontakt (e-mail nebo telefon)

Občanská sdružení (N=2000)

- vlastní web má necelá čtvrtina o.s. (498; 24,9 %)

Z organizací, které mají webové stránky:

- jméno (logo) dárce zveřejňuje 40 % organizací, 3 % zveřejňují nejen dárce, ale i darovanou částku,
- informace o hospodaření na webu zveřejňuje pouze 8 %,
- pouze 1 % organizací zveřejňuje současně výsledovku, rozvahu a výrok auditora o hospodaření,
- transparentní účet má 1,5 %,
- zhruba 5 % zneužívá právní formu pro vlastní podnikání a zároveň to na webu veřejně prezentuje.

Obecně prospěšné spol.(N=100)

- vlastní web má přibližně polovina o.p.s. (51; 51 %)

Z organizací, které mají webové stránky, zveřejnilo:

- poslání nebo vizi 78 %,
- počet zaměstnanců 24 %, počet dobrovolníků 6 %, organizační strukturu 8 %,
- statut 18 %,
- jméno statutárního zástupce 57 %, členy správní a dozorčí rady pak 39 %,
- výroční zprávu 37 %, aktuální výroční zprávu pak 31 %.

Obecně prospěšné spol.(N=100)

- vlastní web má přibližně polovina o.p.s. (51; 51 %)

Z organizací, které mají webové stránky, zveřejnilo:

- výkaz zisku a ztráty 31 %,
- rozvahu 24 %,
- audit 12 %,
- % nákladů na administrativu 2 %,
- bankovní spojení 39 %,
- transparentní účet 8 %.

Nadace (N=100)

- vlastní web má více než polovina nadací (55; 55 %)

Z organizací, které mají webové stránky, zveřejnilo:

- poslání nebo vizi 98 %,
- statut/nadační listinu 33 %
- počet zaměstnanců 22 %, počet dobrovolníků 4 %, organizační strukturu 0 %,
- jméno ředitele 55 %, členy správní rady 66 %, dozorčí rady pak 62 %,
- výroční zprávu 42 %, aktuální výroční zprávu pak 33 %.

Nadace (N=100)

- vlastní web má více než polovina nadací (55; 55 %)

Z organizací, které mají webové stránky, zveřejnilo:

- pravidla rozdělování finančních prostředků 36 %
- zveřejnění významných dárců 49 %,
- výkaz zisku a ztráty 35 %, rozvahu 33 %, audit 31 %,
- % nákladů na správu 11 %,
- bankovní spojení 56 %,
- transparentní účet 4 %.

Nadační fondy (N=100)

- vlastní web má méně než polovina n. fondů (42; 42 %)

Z organizací, které mají webové stránky, zveřejnilo:

- poslání nebo vizi 98 %,
- statut/nadační listinu 31 %
- počet zaměstnanců 5 %, počet dobrovolníků 0 %, organizační strukturu 0 %,
- jméno ředitele 5 %, členy správní rady 50 % a dozorčí rady pak 43 %,
- výroční zprávu 31 %, aktuální výroční zprávu pak 31 %.

Nadační fondy (N=100)

- vlastní web má méně než polovina n. fondů (42; 42 %)

Z organizací, které mají webové stránky, zveřejnilo:

- pravidla rozdělování finančních prostředků 19 %
- zveřejnění významných dárců 38 %,
- výkaz zisku a ztráty 29 %, rozvahu 21 %, audit 10 %,
- % nákladů na správu 5 %,
- bankovní spojení 64 %,
- transparentní účet 5 %.

Účelová zařízení církví (N=100)

- vlastní web má téměř 90 % církevních z. (87; 87 %)

Z organizací, které mají webové stránky, zveřejnilo:

- poslání nebo vizi 92 %,
- stanovy/statut/zřizovací listinu 19 %
- počet zaměstnanců 43 %, počet dobrovolníků 12 %,
- jméno statutárního zástupce 95 %, členy rady 38 % a kontrolního orgánu pak 19 %,
- výroční zprávu 76 %, aktuální výroční zprávu pak 69 %.

Účelová zařízení církví (N=100)

- vlastní web má méně než polovina n. fondů (87; 87 %)

Z organizací, které mají webové stránky, zveřejnilo:

- zveřejnění významných dárců 88 %,
- výkaz zisku a ztráty 70 %, rozvahu 42 %, audit 56 %,
- % nákladů na správu 4 %,
- bankovní spojení 71 %,
- transparentní účet 0 %.

Dostupnost webů

Nestátní neziskové organizace	Právní forma NNO				
	Obč. sdružení *(n=2000)*	Obec.prosp. společnosti *(n=100)*	Nadace *(n=100)*	Nadační fondy *(n=100)*	Církevní zařízení *(n=100)*
S vlastní webovou stránkou	**24,9 %**	52,0 %	55,0 %	42,0 %	**87,0 %**
Funkční webové stránky	23,5 %	51,0 %	55,0 %	41,0 %	84,0 %

Nestátní neziskové organizace	Právní forma NNO				
	Obč. sdružení *(n=469)*	Obec.prosp. společnosti *(n=51)*	Nadace *(n=55)*	Nadační fondy *(n=41)*	Církevní zařízení *(n=84)*
Aktuální	77,8 %	96,1 %	**67,3 %**	73,2 %	**97,6 %**
Nezjištěno	1,3 %	-	-	-	-

Zveřejňované poslání a základní údaje

Nestátní neziskové organizace	Právní forma NNO (% podíl organizací s webem)				
	O.s. *n=469)*	O.p.s. *(n=51)*	Nadace *(n=55)*	N. fondy *(n=41)*	Církevní *(n=84)*
Poslání a/nebo vize	33,2 %	70,6 %	98,2 %	97,6 %	91,7 %
Jméno statutár. zástupce	47,1 %	56,9 %	n/a	n/a	95,2 %
Jména členů správní rady	n/a	39,2 %	39,2 %	50,0 %	38,1 %
Jména kontrolního orgánu	11,5 %	39,2 %	39,2 %	42,9 %	19,0 %
Výroční zpráva	8,5 %	31,4 %	31,4 %	31,0 %	69,0 %

Dostupnost informací o hospodaření

Nestátní neziskové organizace	Právní forma NNO (% podíl organizací s webem)				
	O.s. *n=469)*	O.p.s. *(n=51)*	Nadace *(n=55)*	N. fondy *(n=41)*	Církevní *(n=84)*
Název dárce	38,0 %	35,3 %	49,1 %	38,1 %	88,1 %
Výkaz zisku a ztráty	5,6 %	31,4 %	34,5 %	28,6 %	70,2 %
Rozvaha	2,8 %	23,5 %	32,7 %	21,4 %	41,7 %
Audit	1,1 %	11,5 %	30,9 %	9,5 %	56,3 %
% nákladů na správu	n/a	2,0 %	10,9 %	4,8 %	3,6 %
Transparentní účet	1,5 %	7,8 %	3,6 %	4,8 %	0 %

Dostupnost informací/dokumentů občanem

Dostupnost informace nebo dokumentu (v %)	Právní forma NNO				
	o.s. (n=2000)	o.p.s. (n=100)	nadace (n=100)	n. fond (n=100)	církev z. (n=100)
Webové stránky	24	51	55	41	84
Poslání a/nebo vize	8	36	54	40	77
Základní dokument	6	9	18	13	16
Jméno statutár. zástupce	11	29	30	2	80
Výroční zpráva	2	16	17	13	58
Zveřejnění názvu dárce	9	18	27	17	74
Výkaz zisku a ztráty	1	16	19	12	59
Rozvaha	1	12	18	9	35
Audit	0	6	17	4	47
Transparentní účet	0	4	2	2	0

Shrnutí výsledků

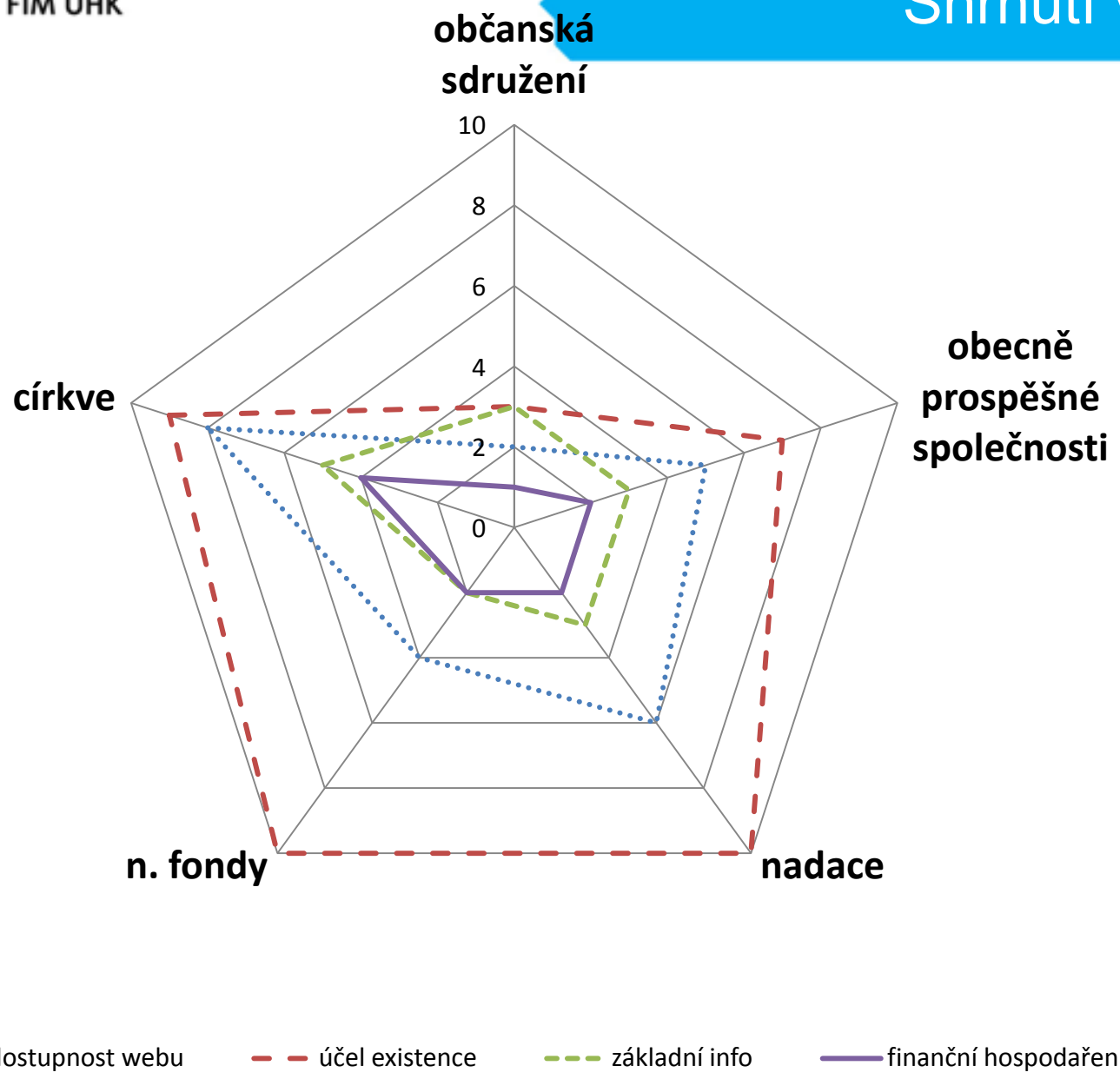

Závěrečné shrnutí

- Výzkum potvrdil některé výsledky dosud publikované Rohrbacherem (2007) a Prouzovou (2005), zároveň přináší nové výsledky o dobrovolné seberegulaci v oblasti transparentnosti
- Výsledky odpovídají požadavkům právních norem, nicméně celková úroveň transparentnosti je významně nižší než se předpokládá
- Dominantní pozitivní roli v transparentnosti hrají církevní organizace, opakem jsou občanská sdružení